

The Study on Days Open and Some Reproductive Variables in Traditional Dairy Farms in Miandoab, West Azerbaijan Province, Iran

Hadi Keshipour^{1✉}, Alireza Bahonar^{2✉}, Mehdi Vodjgani^{3✉}, Ehsan Anassori^{4✉}

¹ Graduated from the Faculty of Veterinary Medicine, University of Tehran, Tehran, Iran

² Department of Food Hygiene and Quality Control, Faculty of Veterinary Medicine, University of Tehran, Tehran, Iran

³ Department of Theriogenology, Faculty of Veterinary Medicine, University of Tehran, Tehran, Iran

⁴ Department of Internal Medicine and Clinical Pathology, Faculty of Veterinary Medicine, Urmia University, Urmia, Iran

Received: 30 February 2024, Accepted: 3 April 2024

doi [10.22059/jvr.2023.358975.3345](https://doi.org/10.22059/jvr.2023.358975.3345)

Abstract

BACKGROUND: Traditional dairy farms produce low milk. Reproductive performance is very important for their economic viability. "Days open" is one of the reproductive performance measures, including the time between parturition and the next conception of a dairy cow.

OBJECTIVES: This study aims to investigate days open and some reproductive characteristics, and examine the effect of these characteristics on days open in traditional dairy farms.

METHODS: In this study, a questionnaire was used to collect data from 870 dairy cows belonging to 363 traditional dairy farms. This research was carried out in Miandoab County, in West Azerbaijan province, Iran. To determine the effects of ovarian cyst, dystocia, abortion, and parity of dam on days open, the multiple linear regression analysis in SPSS software was used.

RESULTS: In the cows, the mean days open in the last calving was 132.28 days, and the mean insemination for each pregnancy was 2.27 inseminations. Prevalence of dystocia, abortion, and ovarian cysts was 78%, 1.26%, and 1.95%, respectively. The results of Cox regression showed that parity, abortion, ovarian cysts, and dystocia significantly increased days open. The dystocia in the cows was prevalent mostly due to unknown causes and the owner's hasty intervention during the natural parturition process.

CONCLUSIONS: Dystocia, parity, abortion, and ovarian cysts have a significant effect on days open in traditional dairy farms. By training livestock farm workers on issues related to the reproductive management of dairy cows and their parturition period, we can expect an improvement in the reproductive performance of traditional dairy farms.

Keywords: Calving interval, Days open, Dystocia, Fertility, Traditional farms

Copyright © The Author(s).

Publisher: University of Tehran

Conflict of interest: The authors declared no conflict of interest.

Corresponding author: Alireza Bahonar, Tel/Fax: +9817-61117056 / +9817-66933222

How to cite this article:

Keshipour H, Bahonar A, Vodjgani M, Anassori E. The Study on Days Open and Some Reproductive Variables in Traditional Dairy Farms in Miandoab, West Azerbaijan Province, Iran. *Journal of Veterinary Research*, 2024; 79(2): 61-69. doi: 10.22059/jvr.2023.358975.3345

Figure Legends and Table Captions

Table 1. Definitions of the study variables in traditional dairy farms.

Table 2. The values of the study variables in traditional dairy farms at last calving.

Table 3. Regression coefficients for the effects of different study variables on open days (Cox regression model).

Figure 1. The causes of dystocia in traditional dairy farms.

Figure 2. The percentage of the presence of veterinarians for treating dystocia cases in traditional dairy farms.

مطالعه وضعیت تعداد روزهای باز (Days Open) و برخی از فاکتورهای تولیدمثلی مرتبط با آن در گاوداری‌های شیری سنتی واقع در شهرستان میاندوآب، استان آذربایجان غربی، ایران

هادی کشی‌پور^۱، علیرضا باهنر^۲، مهدی وجگانی^۳، احسان عناصری^۴

^۱ دانش‌آموخته دانشکده دامپزشکی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

^۲ گروه بهداشت و کنترل کیفی مواد غذایی، دانشکده دامپزشکی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

^۳ گروه مامایی و بیماری‌های تولیدمثلی، دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، تهران، ایران

^۴ گروه بیماری‌های درونی و کلینیکال پاتولوژی، دانشکده دامپزشکی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران

تاریخ دریافت: ۱۰ بهمن ماه ۱۴۰۲، تاریخ پذیرش: ۱۵ فروردین ماه ۱۴۰۳

doi: 10.22059/jvr.2023.358975.3345

چکیده

زمینه مطالعه: در گاوداری‌های سنتی به دلیل پایین بودن سطح تولید شیر، تولیدمثل گاوها از ارزش بسیار بالایی برخوردار است. روزهای باز یکی از شاخص‌های مهم تولیدمثلی است و منظور از آن فاصله بین زایمان تا آبستنی بعدی است.

هدف: بررسی وضعیت روزهای باز (Days Open) و برخی از فاکتورهای تولیدمثلی همراه با تأثیر این عوامل بر روزهای باز در گله‌های شیری سنتی.

روش کار: در مطالعه حاضر از پرسش‌نامه برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شد. از تیر ماه تا آذر ماه سال ۱۴۰۱ از ۸۷۰ رأس گاو شیری متعلق به ۳۶۳ گاوداری سنتی در شهرستان میاندوآب، داده‌های مرتبط با صفات تولیدمثل جمع‌آوری شد. برای تعیین اثرات کیست تخمدان، سخت‌زایی، سقط و شکم زایش بر روزهای باز از روش رگرسیون کاکس در نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ استفاده شد.

نتایج: میانگین روزهای باز آخرین زایمان در گاوهای بررسی‌شده ۱۳۲/۲۸ روز و میانگین تعداد تلقیح برای هر آبستنی ۲/۲۷ گزارش شد. نرخ سخت‌زایی حدود ۷۸ درصد، شیوع سقط در دام‌های بررسی‌شده ۱/۲۶ درصد و کیست‌های تخمدانی ۱/۹۵ درصد مشاهده شد. نتایج حاصل از رگرسیون کاکس برای تأثیر متغیرهای مختلف بر روزهای باز نشان داد شکم زایش، کیست‌های تخمدانی و سخت‌زایی به صورت معنی‌دار باعث افزایش روزهای باز می‌شوند.

نتیجه‌گیری نهایی: با بررسی به عمل آمده از گاوداری‌ها، مهم‌ترین علت سخت‌زایی‌های رخ داده در گاوهای بررسی‌شده علل نامعلوم و دخالت عجولانه صاحبان دام‌ها در روند طبیعی زایمان بود. از طرفی تأثیر معنی‌دار سخت‌زایی بر روزهای باز نیز در مطالعه حاضر مشاهده شد. بنابراین با کنترل موارد مرتبط با مدیریت تولیدمثلی و دوران زایمان، می‌توان انتظار داشت گاوداری‌های سنتی در زمینه عملکرد بهبود یابد.

کلمات کلیدی: باروری، روزهای باز، سخت‌زایی، فاصله بین ۲ زایمان، گاوداری سنتی

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران.

کپی‌رایت © نویسندگان.

نویسنده مسئول: علیرضا باهنر، گروه بهداشت و کنترل کیفی مواد غذایی، دانشکده دامپزشکی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

مقدمه

در پرورش و مدیریت گاوهای شیری، روزهای باز، فاصله بین زایمان تا آبستنی بعدی را شامل می‌شود و متناسب با شرایطی که در هر منطقه یا کشور وجود دارد، بازه مناسبی برای آن تعریف شده است. حفظ این بازه به افزایش راندمان تولیدی و تولیدمثلی در گاوداری‌ها منجر می‌شود (۱، ۲). در مزارع پرورش گاو شیری، بالا بودن روزهای باز و افزایش فاصله بین ۲ آبستنی یکی از معیارهای اصلی حذف یا کشتار گاوها می‌باشد (۳، ۴).

عوامل داخلی و خارجی زیادی روزهای باز را در گاوهای شیری تحت تأثیر قرار می‌دهد. نقش ژنتیک (۵، ۶)، مدیریت بهداشت گاوداری (۷، ۸)، شکم زایش (۹)، سخت‌زایی (۱۰)، کیست‌های تخمدانی (۱۱)، فصل (۱۲)، مدیریت کلی گاوداری (۷)، نمره بدنی (۱۳)، بیماری‌های

عفونی (۱۴)، سقط جنین (۱۵)، بیماری‌های متابولیک (۱۶)، کمبود مواد معدنی (۱۷) و عدم تنظیم صحیح جیره غذایی (۱۸) در تعداد روزهای باز و راندمان تولیدمثلی در گزارش‌های زیادی اثبات شده است.

گاوداری یک فعالیت اقتصادی است که زندگی افراد زیادی، به‌خصوص روستاییان بر پایه این صنعت در جریان است. اغلب نحوه نگهداری و پرورش حیوانات در روستاها به‌صورت غیرصنعتی می‌باشد. این نوع پرورش گاو با سیستم‌های صنعتی تفاوت‌های اساسی دارد. تفاوت اصلی این دو سیستم پرورشی، تولید شیر است که در سیستم‌های سنتی نسبت به سیستم‌های صنعتی تولید شیر بسیار کمتر می‌باشد (۱۹). تولید شیر گاوها، متأثر از عواملی همچون نژاد گاو، تغذیه، بهداشت گله، بهداشت فردی گاوها و مدیریت گله است (۲۰)، اما در سیستم‌های سنتی تأثیر این موارد نادیده گرفته می‌شود (۱۹، ۲۱). از آنجایی که میزان تولید شیر در گاوداری‌های سنتی در سطح پایینی قرار دارد، تولیدمثل در عملکرد اقتصادی گاوداری‌های سنتی نقش اصلی را ایفا می‌کند.

درصد بالایی از جمعیت گاوی در ایران در قالب سیستم‌های سنتی پرورش می‌یابند. باوجوداین مطالعات درمورد صفات تولیدمثلی در گاوداری‌های سنتی بسیار محدود است. بنابراین در مطالعه حاضر به‌واسطه اطلاعاتی که از گاوداری‌های شیری سنتی جمع‌آوری شده است، برآوردی از صفات تولیدمثلی در گاوداری‌های سنتی صورت گرفت. همچنین نقش عوامل مهمی که در این زمینه تأثیرگذار بودند نیز بررسی شد.

مواد و روش کار

مطالعه حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی به روش مقطعی بود. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه استفاده شد. از اوایل تیر تا پایان آذر ماه سال ۱۴۰۱ داده‌های مطالعه جمع‌آوری شدند. پرسش‌نامه قبل از استفاده در جمعیت هدف، توسط ۱۰ نفر از گاوداران به‌صورت آزمایشی تکمیل شد و نواقص و ابهامات آن رفع شد. کمیته اخلاق دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، مطالعه حاضر را با کد اخلاق IR.UT.VETMED.REC.1402.040 تأیید کرد.

برای جمع‌آوری داده‌ها، به بیش از ۴۰۰ گاوداری با جمعیتی بیش از ۱۸۰۰ رأس گاو مراجعه شد که از این تعداد، ۸۷۰ رأس گاو از ۳۶۳ گاوداری شرایط ورود به مطالعه را داشتند. برای ورود به مطالعه حاضر ۳ شرط اصلی وجود داشت:

۱. زایمان گاو شکم دوم به بالاتر باشد؛

۲. صاحبان گاوها اطلاعات کافی از گاو خود، شامل سن، شکم زایش، تاریخ دقیق تلقیح، تعداد تلقیح و سن آخرین گوساله را داشته باشند؛

۳. روز آبستنی گاو با دستگاه اولتراساند یا ملامسه از طریق رکتوم مورد تأیید قرار گیرد و با اظهارات صاحب حیوان مطابقت داشته باشد.

مطالعه حاضر با مراجعه حضوری به دامداری‌ها و به‌صورت مصاحبه انجام شد. سؤال‌ها دارای پاسخ‌های عینی بود، اما باین حال یکی از محدودیت‌های این نوع مطالعات پاسخ درست پاسخ‌دهندگان است. برای این منظور ۲ مورد مدنظر بود:

مورد اول: پرسش‌نامه از روایی صوری و محتوایی برخوردار بود. برای روایی صوری از پیش‌آزمون استفاده شد و با تعدادی از دامدارانی که قسمتی از نمونه اصلی مطالعه بودند مصاحبه انجام شد (البته نتایج مصاحبه این افراد در نتایج مطالعه قرار نگرفت). همچنین برای روایی محتوایی، قبل از شروع کار تیم تحقیقاتی تخصصی در این موضوع، سؤالات را بررسی کردند. سپس همسویی سؤالات در جهت اهداف مطالعه مورد تأیید قرار گرفتند. مصاحبه‌کننده یا مجری مطالعه حاضر در دامداری‌ها به‌صورت کامل تمام سؤالات را تشریح می‌کرد تا هیچ‌گونه ابهامی در مفهوم سؤالات باقی نماند.

مورد دوم: پرسش‌نامه پایایی لازم را داشت. هدف اصلی از پایایی، ثبات و تکرارپذیری پاسخ‌ها در شرایط و زمان‌های مختلف بود. سؤال‌های مطالعه حاضر به‌صورت جواب باز، قابل محاسبه و عینی بودند. بنابراین جهت تأیید پایایی سؤالات پرسش‌نامه و جلوگیری از تورش

یادآوری دامداران از اطلاعات گاوهای خود، سؤال‌های مختلف با مفهوم یکسان طراحی و نتایج آن‌ها با یکدیگر مقایسه شد. در صورت وجود تناقض بین نتایج و عدم همکاری دامدار، اطلاعات دام‌های موردنظر از داده‌های مطالعه حاضر حذف می‌شد (۲۲).

خصوصیات ظاهری گاوهای سنتی منطقه: اغلب گاوهای سنتی دارای کف بتنی و بستری از پهن خشک بودند. اکثر دامداران فاقد دریچه و پنجره‌های کافی برای روشنایی بودند. تهویه صرفاً با پنجره یا دریچه‌های سقفی صورت می‌گرفت و در بعضی موارد هواکش‌های الکتریکی (Fan) هم دیده می‌شد، اما مطابق با اندازه ساختمان نبودند. هیچ کدام از گاوهای سنتی از دماسنج برای تعیین دمای گاوهای خود استفاده نمی‌کردند. برخی از آن‌ها جهت ایجاد تعادل دمایی نسبی در روزهای سرد از شعله‌های گازی استفاده می‌کردند. در کل، همه گاوهای سنتی فاقد سیستم گرمایشی مناسب و ایمن بودند. هیچ کدام از گاوهای سنتی مجهز به سیستم سرمایش، از قبیل کولر یا مه‌پاش برای فصول گرم نبودند. برخی از آن‌ها از هواکش‌های الکتریکی برای تهویه هوا استفاده می‌کردند که در خنک کردن محیط داخل مکان‌های سرپوشیده اثرگذار است. همه گاوهای سنتی از آب‌های آشامیدنی شهری یا روستایی برای مصرف گاوهای خود استفاده می‌کردند که از کیفیت قابل قبولی برخوردار بودند. اکثر آب‌خوری‌ها در فصول سرد به صورت سطی و تعداد کمی دارای آب‌خوری سیمانی بودند. کودروبی و تعویض بستر روزانه انجام می‌شد. جیره هیچ کدام متعادل نبود و حتی در مواردی که تا حدودی اجزای جیره متعادل بودند، میزان دریافتی جیره متناسب با سطح تولید نبود. تعداد وعده‌های خوراک‌دهی در اکثر موارد ۲ بار در روز و خوراک مصرفی غالب دامداران، یونجه، کاه و سبوس بود. برخی از اقلامی که همراه با این مواد در خوراک گاوها گنجانده می‌شد، اغلب شامل سیلوی ذرت، کنسانتره‌های شرکتی، جو، ذرت، نان خشک و پودر خرما بود. افزودنی‌هایی مانند نمک، بافرها، توکسین بایندرها، پروبیوتیک، پری‌بیوتیک، ویتامین‌ها و مواد معدنی به‌ندرت در جیره دام‌ها مشاهده می‌شد و در صورت استفاده نیز به‌صورت تنظیم‌نشده در جیره گنجانده شده بود. دام‌های سنتی شامل نژادهای هلشتاین (Holstein)، سیمنتال (Simental)، بومی و مخلوطی از این نژادها بودند.

تحلیل آماری داده‌ها: داده‌ها با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ تجزیه و تحلیل شدند. اطلاعات توصیفی برای روزهای باز، درصد سخت‌زایی و علل آن، درصد سقط، پرولاپس رحم، جفت‌ماندگی و کیست‌های تخمدانی در جمعیت موردبررسی در قالب جدول و نمودار ارائه شده است. برای تعیین نقش هر کدام از صفات بررسی شده بر روی روزهای باز از رگرسیون کاکس (Cox regression) استفاده شد. ارتباط هر متغیر توجیهی با تعداد روزهای باز، با استفاده از آزمون رتبه‌ای لگاریتمی بررسی شد. برای انتخاب متغیرهای توجیهی که ارتباط معنی‌داری با روزهای باز دارند، روش Backward stepwise استفاده شد. ابتدا همه متغیرها وارد مدل شدند و معنی‌داری هر متغیر توسط آزمون Wald سنجیده شد و متغیرهای توجیهی که از نظر آماری معنی‌دار نبودند از مدل حذف شدند. در مطالعه حاضر، سطح اطمینان ۹۵ درصد و $P < 0.05$ در نظر گرفته شد. هر کدام از متغیرهای موردبررسی در **جدول ۱** تعریف شده است (۲۳).

جدول ۱. تعریف متغیرهای بررسی‌شده در گاوهای سنتی.

متغیر	تعریف
روزهای باز	فاصله بین زایمان تا آبستنی بعدی را روزهای باز می‌گویند.
سخت‌زایی	هرگونه دخالت در روند طبیعی زایمان برای کمک به زایمان را سخت‌زایی می‌گویند.
پرولاپس واژن و رحم	خروج کامل یا قسمتی از اندام تولیدمثلی گاو ماده به بیرون را پرولاپس واژن و رحم می‌گویند.
جفت‌ماندگی	عدم دفع جفت تا ۲۴ ساعت بعد از زایمان را جفت‌ماندگی می‌گویند.
کیست‌های تخمدانی	کیست‌های فولیکولار، فولیکول‌های تخمک‌گذاری نکرده با قطر بیش از ۲/۵ سانتی متر که معمولاً بیش از ۱ عدد است. کیست‌های لوتئال که فولیکول تخمک‌گذاری نکرده، اما لوتئینی شده با قطر بیش از ۲/۵ سانتی متر است که بیش از ۱۰ روز روی تخمدان ماندگاری داشته باشند و جسم زرد در تخمدان وجود نداشته باشد.

جدول ۲. اندازه متغیرهای بررسی‌شده در گاوهای سنتی در طی آخرین زایمان.

ردیف	متغیر	میانگین $\pm$ انحراف معیار	فاصله اطمینان ۹۵ درصد
۱	سن گاوها (ماه)	$72/6 \pm 0/75$	$71/1 - 74/04$
۲	تعداد روزهای باز (روز)	$132/28 \pm 1/64$	$129/28 - 135/1$
۳	تعداد تلقیح برای هر آبستنی	$1/95 \pm 0/29$	$1/9 - 2/01$
۴	شیوع سخت‌زایی در آخرین زایمان (درصد)	$77/8 \pm 0/14$	$75 - 80$
۵	شیوع پرولاپس رحم و واژن بعد از آخرین زایمان (درصد)	$2/2 \pm 0/005$	$1/3 - 3/2$
۶	شیوع جفت‌ماندگی در آخرین زایمان (درصد)	$8/5 \pm 0/009$	$6/7 - 10/3$

جدول ۳. ضرایب رگرسیونی متغیرهای مختلف بر روی متغیر روزهای باز در رگرسیون کاکس.

مدل	ضریب B	انحراف معیار	Wald	Exp(B)	Sig
شکم زایش	-۰/۰۶۵	۰/۰۲۵	۶/۶۰۶	۰/۹۳۷	۰/۰۱۰
سخت‌زایی	۰/۲۸۷	۰/۰۸۲	۱۲/۳۵۷	۱/۳۳۲	۰/۰۰۰
کیست تخمدانی	۰/۶۷۸	۰/۲۴۶	۷/۶۰۶	۱/۹۷۰	۰/۰۰۶

نتایج

میانگین و میانه روزهای باز آخرین زایمان در گاوهای بررسی شده به ترتیب ۱۳۲/۲۸ و ۱۲۰ روز و میانگین تعداد تلقیح برای هر آبستنی ۲/۲۷ بود. نرخ سخت‌زایی ۷۷/۸ درصد، شیوع پرولاپس رحم در دام‌های بررسی شده ۲/۲ درصد و جفت‌ماندگی ۸/۵ درصد بود (جدول ۲).

علل سخت‌زایی در گاوهای مورد بررسی نشان داد که ۶۰/۹۱ درصد موارد از سخت‌زایی‌ها نامعلوم بود و دامداران بدون هیچ دلیلی در روند طبیعی زایمان دخالت کردند. ۲۰/۹۴ درصد از موارد به دلیل بزرگی جنین، ۹/۲۹ درصد از موارد به دلیل موقعیت ناصحیح جنینی در ورود به کانال زایمانی (Position, Posture, Presentation)، ۵/۱۶ درصد از موارد به دلیل مشکلات مرتبط با اینرسی رحمی برای خروج جنین، ۲/۳۶ درصد از موارد به دلیل پیچ‌خوردگی رحم و ۱/۳۳ درصد به دلیل چاقی بیش‌ازحد گاو بوده است (تصویر ۱).

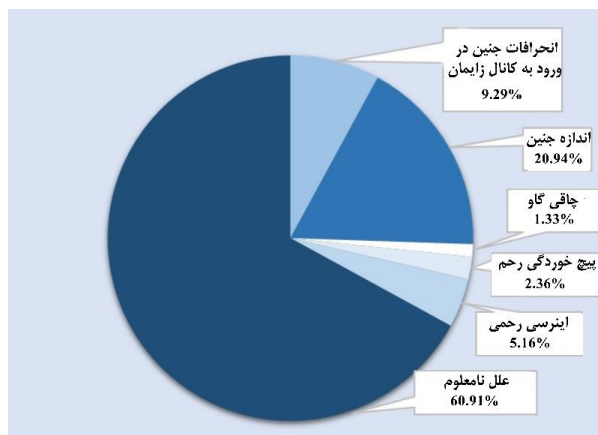
دامپزشک در حدود ۲۶ درصد از موارد سخت‌زایی حضور داشته و در باقی موارد دامدار با صلاح‌دید خود اقدام به دخالت در زایمان کرده است. بیشترین دخالت در زایمان طبیعی به دلایل نامعلومی بود و در ۹۵ درصد از این موارد نیز دخالت از جانب دامپزشک یا فرد آگاه نبود (تصویر ۲).

نتایج حاصل از رگرسیون کاکس (جدول ۳) برای تأثیر متغیرهای جفت‌ماندگی، سخت‌زایی، پرولاپس و شکم زایش بر روی روزهای باز نشان داد اثر پرولاپس و جفت‌ماندگی به صورت منفی بود و باعث کاهش روزهای باز شده است، اما از لحاظ آماری معنی‌دار نبودند. در حالی که کیست‌های تخمدانی و سخت‌زایی باعث افزایش روزهای باز شدند و از لحاظ آماری معنی‌دار بودند ($P < 0.05$). همچنین نتایج نشان دادند گاوهایی با شکم زایش بالاتر، از روزهای باز کمتری برخوردار بودند.

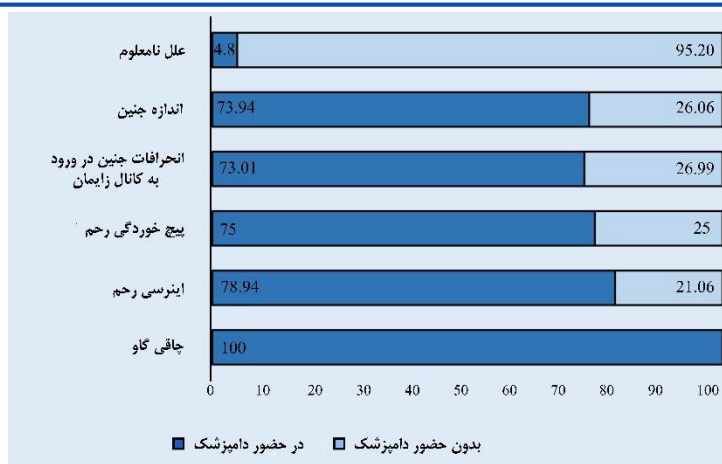
بحث

در مطالعه حاضر میانگین و میانه روزهای باز در گله‌های سنتی به ترتیب ۱۳۲ و ۱۲۰ روز بود که مشابه گله‌های صنعتی کشور (۱۰، ۱۲) از میزان مطلوب تعیین شده برای گله‌های پر تولید که ما بین ۹۱ تا ۱۱۰ روز است (۱)، فاصله زیادی دارد.

در مطالعه حاضر نشان داده شد کیست‌های تخمدانی به صورت معنی‌دار موجب افزایش تعداد روزهای باز در گاوها شد و به عنوان فاکتور خطر برای کاهش عملکرد تولیدمثلی گاوها (۲۴، ۲۵) و سایر گونه‌ها (۲۶، ۲۷) مطرح می‌باشد.

تصویر ۱. علل سخت‌زایی‌های رخ داده در گاوهای بررسی شده در گاوداری‌های شیری سنتی. Calf size (بزرگی اندازه گوساله)، Cow obesity (چاقی گاو)، Uterine inertia (اینرسی رحم)، Uterine torsion (پیچ‌خوردگی رحم)، Malposition, Malposture, Malpresentation (موقعیت ناصحیح جنین در ورود به کانال زایمان)، Unknown causes (علل نامعلوم).

تصویر ۲. نسبت حضور دامپزشکان در موارد سخت‌زایی در گاو‌داری‌های شیری سنتی. Calf size (بزرگی اندازه گوساله)، Cow obesity (چاقی گاو)، Uterine inertia (اینرسی رحم)، Uterine torsion (بیج خوردگی رحم)، Malposition, Malposture, Malpresentation (موقعیت ناصحیح جنین در ورود به کانال زایمان)، Unknown causes (علل نامعلوم)، With veterinarian (در حضور دامپزشک)، Without veterinarian (بدون حضور دامپزشک).

سخت‌زایی، متغیر دیگری است که در مطالعه حاضر به‌عنوان عاملی برای افزایش روزهای باز نشان داده شده است. در این رابطه نتایج حاصل از مطالعه حاضر با موارد گزارش‌شده دیگر در ایران توسط Atashi و همکاران در سال ۲۰۱۲ (۲۸) و سایر کشورها (۲۹) هم‌خوانی دارد و موجب افزایش روزهای باز می‌شود. در سخت‌زایی آسیب واردشده به اندام تولیدمثلی، تحت فشار قرار گرفتن بافت‌های ناحیه لگنی همراه با استرس و تنش بسیار زیاد و همچنین برهم خوردن تعادل هورمونی، موجب ضعیف شدن گاو و ابتلا به بیماری‌های عفونی (۳۰) و نهایتاً تأخیر در آماده‌سازی سیستم تولیدمثلی برای آبستنی‌های بعدی می‌شود. سن و شکم زایش همبستگی مثبتی با همدیگر دارند، به‌طوری‌که با افزایش سن شکم زایش نیز بالاتر می‌رود. از طرفی نتایج حاصل از مطالعه حاضر، رابطه مثبت بین شکم زایش و روزهای باز را نشان می‌دهد. در این راستا مطالعات قبلی نیز نشان داده‌اند گاوهایی با شکم زایش بالاتر معمولاً نسبت به گاوهای جوان‌تر از روزهای باز بیشتری برخوردار می‌باشند (۹، ۲۹). همچنین در مطالعه حاضر نشان داده شد سقط جنین تأثیری بر روزهای باز ندارد، اما برخلاف نتایج مطالعه حاضر، تأثیر سقط جنین بر آینده تولیدمثلی در مطالعات مختلف اثبات شده است (۱۵، ۳۱). نشان داده شده است که سقط جنین موجب تأخیر گاوها برای رسیدن به مرحله آماده‌سازی برای آبستنی بعدی می‌شود، به‌طوری‌که حتی در صورت مشاهده علائم فحلی، حیوان به‌سختی آبستن می‌شود و تعداد تلقیح به ازای آبستنی بالا می‌رود (۱۵).

درصد بسیار بالایی از سخت‌زایی‌ها در مطالعه حاضر تفاوت بسیار زیادی با مطالعات قبلی دارد. شیوع سخت‌زایی در گاو‌داری‌ها در ایران توسط Atashi و همکاران در سال ۲۰۱۲ به میزان ۱۰/۸ درصد (۲۸) و توسط Hosseinzadeh در سال ۲۰۱۰ در شکم زایش‌های مختلف کمتر از ۱۳/۴ درصد گزارش شده است (۳۲). با این حال در مطالعه حاضر شیوع سخت‌زایی حاصل از بررسی گاوهایی با شکم ۲ و بالاتر حدود ۷۸ درصد بود. در مجموع ۷۴ درصد از زایمان‌ها، بدون حضور افراد آموزش‌دیده، همانند دامپزشکان صورت گرفته است. همچنین در ۶۰ درصد از موارد علل سخت‌زایی مشخص نبود و صرفاً دامداران با دخالت‌های نابجا، روند طبیعی زایمان را به سخت‌زایی تبدیل کرده‌اند. بنابراین علت اصلی بالا بودن درصد سخت‌زایی در مطالعه حاضر، دخالت عجولانه افراد و عدم اطلاع دقیق از مراحل زایمان بود.

در مطالعه حاضر، پرولاپس رحم و واژن و همچنین جفت‌ماندگی تأثیر معنی‌داری بر روزهای باز نداشته است، اما مطالعه انجام‌شده در ایران توسط Mahnani و همکاران در سال ۲۰۱۱ جفت‌ماندگی را عاملی برای افزایش روزهای باز و کاهش عملکرد تولیدمثلی گاوهای شیری نشان داده است (۳۳). همچنین مطالعات انجام‌شده در سایر کشورها توسط Mahnani و همکاران در سال ۲۰۲۱ (۳۴) و توسط Ramos و همکاران در سال ۲۰۲۰ (۳۵) نیز جفت‌ماندگی را عاملی برای افزایش روزهای باز نشان داده‌اند. Carluccio و همکاران در سال ۲۰۲۲ نشان داده‌اند پرولاپس رحم نیز به‌عنوان عاملی در جهت افزایش تعداد روزهای باز است (۳۶). علت تفاوت در نتایج ممکن است به‌دلیل استفاده از آنتی‌بیوتیک‌ها، ویتامین‌ها و مواد معدنی برای درمان گاو، استفاده از جیره‌های غنی‌تر، فراهم کردن بستر مناسب، توجه بیشتر به بهداشت حیوان، نظارت دامپزشک‌ها و درکل رسیدگی بیشتر و مراقبت بهتر از حیوان بیمار نسبت به سایرین باشد.

نتایج میانگین تلقیح برای هر آبستنی در مطالعه حاضر $2/27 \pm 1/04$ است. دلایل بسیاری همچون کیفیت پایین اسپرم، تکنیک نادرست تلقیح و یا مشکلات مرتبط با حیوان، مانند ضعیف بودن گاوها و کمبود ویتامین‌ها و مواد معدنی (۳۷)، یا مرگ جنین در ۳ ماهه اول آبستنی (۳۸)، برای افزایش تعداد تلقیح برای آبستنی وجود دارد. گزارشات مطالعات مختلف از تعداد تلقیح برای آبستنی متغیر است و دامنه وسیعی (۱/۵ تا ۳/۴ تلقیح برای هر آبستنی) را شامل می‌شود (۳۹-۴۱).

نتیجه‌گیری نهایی: نتایج مطالعه حاضر نشان داد سخت‌زایی از مهم‌ترین علل افزایش روزهای باز است و علل بالا بودن درصد سخت‌زایی در گاوداری‌های سنتی ناشی از عدم اطلاع کافی دامداران از فیزیولوژی تولیدمثل گاو و دخالت در روند طبیعی زایمان است.

سپاسگزاری

نویسندگان این مقاله از معاونت پژوهشی دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران جهت حمایت مالی از مطالعه حاضر تشکر و قدردانی می‌کنند.

تعارض منافع

بین نویسندگان تعارض در منافع گزارش نشده است.

References

1. Abd-El Hamed AM, Kamel ER. Effect of some non-genetic factors on the productivity and profitability of Holstein Friesian dairy cows. Vet World. 2021;14(1):242. doi: 10.14202%2Fvetworld.2021.242-249 PMID: 33642810
2. Giordano J. Economic impact of reproductive performance in dairy herds and approaches for program selection. Clin Theriogenol. 2019;11(3):329-35. doi: 10.58292/ct.v11.9528
3. De Vries A, Marcondes M. Overview of factors affecting productive lifespan of dairy cows. Animal. 2020;14(S1):s155-s64. doi: 10.1017/S1751731119003264
4. Diniso YS, Jaja IF. A retrospective survey of the factors responsible for culling and mortality in dairy farms in the Eastern Cape Province, South Africa. Sci Afr. 2021;12:e00838. doi: 10.1016/j.sciaf.2021.e00838
5. Cooke RF, Cardoso RC, Cerri RL, Lamb GC, Pohler KG, Riley DG, Vasconcelos JL. Cattle adapted to tropical and subtropical environments: genetic and reproductive considerations. J Anim Sci. 2020;98(2):skaa015. doi: 10.1093/jas/skaa015
6. Shin S, Lee J, Do C. Genetic relationship of age at first calving with conformation traits and calving interval in Hanwoo cows. J Anim Sci Technol. 2021;63(4):740. doi: 10.5187/jast.2021.e73 PMID: 34447951
7. Caraviello D, Weigel K, Fricke P, Wiltbank M, Florent M, Cook N, et al. Survey of management practices on reproductive performance of dairy cattle on large US commercial farms. J Dairy Sci. 2006;89(12):4723-35. doi: 10.3168/jds.S0022-0302(06)72522-X
8. Singh AK, Kumari T, Rajput MS, Baishya A, Bhatt N, Roy S. A review: Effect of bedding material on production, reproduction and health and behavior of dairy animals. Int J Livest Res. 2020;10(7):11-20. doi: 10.5455/ijlr.20200207073618
9. Bahonar A, Azizzadeh M, Stevenson M, Vojgani M, Mahmoudi M. Factors affecting days open in Holstein dairy cattle in Khorasan Razavi province, Iran; A Cox proportional hazard model. J Anim Vet Adv. 2009;8(4):747-54.
10. Atashi H, Asaadi A, Hostens M. Association between age at first calving and lactation performance, lactation curve, calving interval, calf birth weight, and dystocia in Holstein dairy cows. PLoS One. 2021;16(1):e0244825. doi: 10.1371/journal.pone.0244825
11. BorŞ S-I, BorŞ A. Ovarian cysts, an anovulatory condition in dairy cattle. J Vet Med Sci. 2020;82(10):1515-22. doi: 10.1292/jvms.20-0381
12. Ansari-Lari M, Rezagholi M, Reiszadeh M. Trends in calving ages and calving intervals for Iranian Holsteins in Fars province, southern Iran. Trop Anim Health Prod. 2009;41:1283-8. doi: 10.1007/s11250-009-9313-z

13. Michael J, Baruselli PS, Campanile G. Influence of nutrition, body condition, and metabolic status on reproduction in female beef cattle: A review. *Theriogenology*. 2019;125:277-84. doi: [10.1016/j.theriogenology.2018.11.010](https://doi.org/10.1016/j.theriogenology.2018.11.010)
14. Wathes DC, Oguejiofor CF, Thomas C, Cheng Z. Importance of viral disease in dairy cow fertility. *Engineering*. 2020;6(1):26-33. doi: [10.1016/j.eng.2019.07.020](https://doi.org/10.1016/j.eng.2019.07.020)
15. El-Tarabany MS. Impact of stillbirth and abortion on the subsequent fertility and productivity of Holstein, Brown Swiss and their crosses in subtropics. *Trop Anim Health Prod*. 2015;47(7):1351-6. doi: [10.1007/s11250-015-0870-z](https://doi.org/10.1007/s11250-015-0870-z)
16. Askel EJ, Frigotto TA, Navarro RB, de Barros Filho IR, Ollhoff RD, de Almeida R. Relationship between metabolic profile, diseases, productive and reproductive performance in high-producing Holstein cows in the postpartum period. *Semin Cienc Agrar*. 2021;3449-62. doi: [10.5433/1679-0359.2021v42n6p3449](https://doi.org/10.5433/1679-0359.2021v42n6p3449)
17. Khan H, Bhakat M, Mohanty T, Pathbanda T. Influence of vitamin E, macro and micro minerals on reproductive performance of cattle and buffalo-a review. *Agric Rev*. 2014;35(2):113-21. doi: [10.5958/0976-0741.2014.00088.9](https://doi.org/10.5958/0976-0741.2014.00088.9)
18. Bach À. Effects of nutrition and genetics on fertility in dairy cows. *Reprod Fertil Dev*. 2019;31(1):40-54. doi: [10.1071/RD18364](https://doi.org/10.1071/RD18364)
19. Swai E.S, Karimuribo E.D. Smallholder dairy farming in tanzania: Current profiles and prospects for development. *Outlook Agric*. 2011; 40(1):21-27. doi: [10.5367/oa.2011.0034](https://doi.org/10.5367/oa.2011.0034)
20. Ramirez-Rivera E, Rodríguez-Miranda J, Huerta-Mora I, Cárdenas-Cágal A, Juárez-Barrientos JM. Tropical milk production systems and milk quality: a review. *Trop Anim Health Prod*. 2019;51(6):1295-305. doi: [10.1007/s11250-019-01922-1](https://doi.org/10.1007/s11250-019-01922-1)
21. Kebede AL, Dinku A, Sheko M. Value chain analysis of smallholder milk producer in West Hararghe Zone, Ethiopia. *Int J Agric Sci Food Technol*. 2020;6(2):93-100. doi: [10.17352/2455-815X.000061](https://doi.org/10.17352/2455-815X.000061)
22. Tavakol M, Dennick R. Making sense of Cronbach's alpha. *Int J Med Educ*. 2011;2:53-55. doi: [10.5116/ijme.4dfb.8dfd](https://doi.org/10.5116/ijme.4dfb.8dfd)
23. Youngquist RS, Threlfall WR. *Current Therapy in Large Animal Theriogenology*. 2st ed. Elsevier Health Sciences. Saunders Company. Philadelphia, USA. 2006.
24. LeBlanc SJ. Is a high level of milk production compatible with good reproductive performance in dairy cows? *Anim Front*. 2013;3(4):84-91. doi: [10.2527/af.2013-0038](https://doi.org/10.2527/af.2013-0038)
25. Cattaneo L, Signorini M, Bertoli J, Bartolomé JA, Gareis NC, Díaz PU, et al. Epidemiological description of cystic ovarian disease in argentine dairy herds: risk factors and effects on the reproductive performance of lactating cows. *Reprod Domest Anim*. 2014;49(6):1028-33. doi: [10.1111/rda.12432](https://doi.org/10.1111/rda.12432)
26. Ortega HH, Marelli BE, Rey F, Amweg AN, Díaz PU, Stangaferro ML, et al. Molecular aspects of bovine cystic ovarian disease pathogenesis. *Reproduction*. 2015;149(6):R251-R64. doi: [10.1530/REP-14-0618](https://doi.org/10.1530/REP-14-0618)
27. Kouhetsani S, Khazali H, Rajabi-Maham H. Orexin antagonism and substance-P: Effects and interactions on polycystic ovary syndrome in the Wistar rats. *J Ovarian Res*. 2023;16(1):89. doi: [10.1186/s13048-023-01168-4](https://doi.org/10.1186/s13048-023-01168-4)
28. Atashi H, Abdolmohammadi A, Dadpasand M, Asaadi A. Prevalence, risk factors and consequent effect of dystocia in Holstein dairy cows in Iran. *Asian-Australas J Anim Sci*. 2012;25(4):447. doi: [10.5713/2Fajas.2011.11303](https://doi.org/10.5713/2Fajas.2011.11303) PMID: 25049584
29. Sasaki Y, Uematsu M, Kitahara G, Osawa T, Sueyoshi M. Effects of stillbirth and dystocia on subsequent reproductive performance in Japanese Black cattle. *Vet J*. 2014;200(3):462-3. doi: [10.1016/j.tvjl.2014.03.004](https://doi.org/10.1016/j.tvjl.2014.03.004)
30. Marien H, Gundling N, Hasseler W, Feldmann M, Herzog K, Hoedemaker M. Do calving-related injuries of the vestibulum vaginae and the vagina affect the reproductive performance in primiparous dairy cows? *Vet Sci*. 2023;10(1):43. doi: [10.3390/vetsci10010043](https://doi.org/10.3390/vetsci10010043)
31. Mahnani A, Sadeghi-Sefidmazgi A, Keshavarzi H. Performance and financial consequences of stillbirth in Holstein dairy cattle. *Animal*. 2018;12(3):617-23. doi: [10.1017/S1751731117002026](https://doi.org/10.1017/S1751731117002026)
32. Hossein-Zadeh NG. The effect of twinning on milk yield, dystocia, calf birth weight and open days in Holstein dairy cows of Iran. *J Anim Physiol Anim Nutr*. 2010;94(6):780-7. doi: [10.1111/j.1439-0396.2009.00963.x](https://doi.org/10.1111/j.1439-0396.2009.00963.x)
33. Mahnani A, Sadeghi-Sefidmazgi A, Ansari-Mahyari S, Ghiasi H, Toghiani S. Genetic analysis of retained placenta and its association with reproductive disorder, production, and fertility traits of Iranian Holstein dairy cows. *Theriogenology*. 2022;189:59-63. doi: [10.1016/j.theriogenology.2022.04.008](https://doi.org/10.1016/j.theriogenology.2022.04.008)
34. Mahnani A, Sadeghi-Sefidmazgi A, Ansari-Mahyari S, Ghorbani GR. Assessing the consequences and economic impact of retained placenta in Holstein dairy cattle. *Theriogenology*. 2021;175:61-68. doi: [10.1016/j.theriogenology.2021.08.036](https://doi.org/10.1016/j.theriogenology.2021.08.036)

35. Ramos OP, Rezende AL, de Alvarenga PB, Campos CC, de Rezende EV, Silva MJB, et al. Effect of retained placenta and clinical mastitis on reproduction parameters, immune response, and steroidogenic receptors gene expression in postpartum crossbred dairy cows. *Trop Anim Health Prod.* 2022;54(3):180. doi: [10.1007/s11250-022-03140-8](https://doi.org/10.1007/s11250-022-03140-8)
36. Carluccio A, De Amicis I, Probo M, Giangaspero B, Veronesi MC. Prevalence, survival and subsequent fertility of dairy and beef cows with uterine prolapse. *Acta Vet Hung.* 2020;68(1):91-4. doi: [10.1556/004.2020.00017](https://doi.org/10.1556/004.2020.00017)
37. López-Gatius F. Factors of a noninfectious nature affecting fertility after artificial insemination in lactating dairy cows. A review. *Theriogenology.* 2012;77(6):1029-41. doi: [10.1016/j.theriogenology.2011.10.014](https://doi.org/10.1016/j.theriogenology.2011.10.014)
38. Bekara MEA, Bareille N. Quantification by simulation of the effect of herd management practices and cow fertility on the reproductive and economic performance of Holstein dairy herds. *J Dairy Sci.* 2019;102(10):9435-57. doi: [10.3168/jds.2018-15484](https://doi.org/10.3168/jds.2018-15484)
39. Buaban S, Duangjinda M, Suzuki M, Masuda Y, Sanpote J, Kuchida K. Genetic analysis for fertility traits of heifers and cows from smallholder dairy farms in a tropical environment. *J Dairy Sci.* 2015;98(7):4990-8. doi: [10.3168/jds.2014-8866](https://doi.org/10.3168/jds.2014-8866)
40. Fekadu A, Kassa T, Belehu K. Study on reproductive performance of Holstein-Friesian dairy cows at Alage Dairy Farm, Rift Valley of Ethiopia. *Trop Anim Health Prod.* 2011;43(3):581-6. doi: [10.1007/s11250-010-9734-8](https://doi.org/10.1007/s11250-010-9734-8)
41. Wu JJ, Wathes DC, Brickell JS, Yang LG, Cheng Z, Zhao HQ, et al. Reproductive performance and survival of Chinese Holstein dairy cows in central China. *Animal Prod Sci.* 2012;52(1):11-9. doi: [10.1071/AN11146](https://doi.org/10.1071/AN11146)